

Cimleuva

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

A cigánypurdé. László Fülöp világhíres művész rajza kezdkorában	145
Mezei élet. Vers. Irta: Benedek Elek	146
Szegény kicsi Julia. Mese. Irta: Berde Mária. IV. közlemény	146
Szomorú évforduló. (Képekkel.)	149
A Lódenkabát. Mese. Irta: Szondy György	151
Ferkó lova. Irta és rajzolta Dóczyiné Berde Amál	153
Tamás érdeklődik. Csévegés	155
A holló meg a róka. (Fédrusz meséje) Latinból Csengery János	156
Korkszkrú Misi nadselű gondolata	157
Egy szegény fiú története. Elbeszélés. X. közlemény. Irta: Dánielné Lengyel Laura	158
Fejtörő	159
Elek nagyapó üzeni	159

JOGYISMERTÉK KÉPES HETILAPJA

Törvényszék: HENRIK BLUM

TARTALOMJEGYZÉK:

A cigányok és a lakóvilág viszonyai	145
Mezői élet. Vers. írt: Benedek Elek	146
Székelyi kislány. Mese. írt: Berde Mária. IV. köztelvény	146
Szomorú évforduló. (Képekkel)	149
A lódenkák. Mese. írt: Szondi György	151
Farkó lova. Írt és rajzolta Döcse Ámál	153
Tamás erdeiholdja. Összeállítás	155
A hold meg a farkas. (Férfi és női mese) (Látni)	156
Csengery János	156
Korcsák. Mese. írt: Döcse Ámál	157
Egy székely fiú története. Elbeszélte: X. köztelvény	158
meny. Írt: Döcse Ámál	159
Fejő	159
Elek. Székelyi német	159

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

A CIGÁNYPURDÉ.

(László Fülöp világhíres művész rajza kezdőkorában.)

Mezei élet.

— Irta: *BENEDEK ELEK.* —

Én, ki papiroson sokat szántogattam,
Kisbaczoni mezőn szántogatók mostan.
Aszfalt helyett járok keskeny barázdában,
Szívem gyönyörködik pacsirta dalában.

Világ pompájára szívem nem vágyódik,
Nem és nem irigylem nagyváros lakóit.
Dalos színházakba míg tódulnak mások,
Pacsirtadal mellett virágágyat ások.

Amikor felpirkad a szép piros hajnal,
Megtelik a kertem vidám madárdallal.
Érzem a szívemnek ő megiffodását,
Testemnek, lelkemnek ő megujhodását.

Nem irigylem én a gála uri népet,
Reggeltől estéig én tölem henýélhet.

Kisérem az ekét csendes dalolással,
Bizony, nem törődöm léha mulatással.

Parashti mód szerint nagy boldogan élek,
Nagy úr ám a király: véle sem cserélek.
Kedves ekém után ahogy én sétálok —
Megirigyelhetnék tölem a királyok.

Oh, mezei élet, te vagy a szép élet,
Világ sok javáért el nem cserélnélek.
Te benned terem meg sok szép gondolatom,
Én aztán lassankint mind eldalolgotom.

Amikor én járok az eke nyomába,
Bizony mondom néktek, nem járok hiába.
Egy-egy dalomat ha szépnek találjátok,
Kisbaczoni mezőt áldva áldhatjátok!

Szegény kicsi Julia.

— Irta: *Berde Mária.* —

(Polytatás.)

Hajnaltól öreganyó elfuttatott Agotához. Az illatos füstfürdőt csinált, aztán odaült az elkábult gyermekhez, megfogta a kezét a saját sovány pókkezével, ráparancsolt, hogy üljön fel és mondja el, hol volt. Ezalatt a pitvarba sokan begyültek, az egész falut izgatta kicsi Julia el-tünte és titokzatos hazakerülése. A gyermek Agota parancsára mintegy lebűvölve engedelmeskedett. Szemét egyetlen pontra meresztve, mint aki előtt sorban elevenen bukik fel mindaz, amit elmond: eleinte nehezen, szégyenlősen, aztán az újraátélés mohó extázisába lendülve, szakgatott nehéz lélekzetet mervé kis tüdejébe, beszélt, beszélt.

Künn a leselkedő asszonyok lélekzetvisszafojtva, mozdulatlanul figyeltek. Csak néha-néha néztek össze, bólintgattak döbbent ámulásban... Képzeletük annál jobban szűrcsölt, mert nem hallottak mindent és maguk eszelték ki az összefüggéseket. Mikor a kicsi Julia odáig ért: hogyan vette vissza földi foltos ruháját, a hervadó liliomokat; hogyan kísérte Ózike zokogva a kapuig, hogyan fogadták egymásnak, hogy soha többé kacagni nem fognak... a pitvarbeli asszonyok szemüket, orrukat törülgették és mikor kicsi Julia sírásba tört ki, az egész pitvar hangosan zokogott.

Azután pedig nekipirulva, lelkendezve jártak házról-házra, kicsi Julia csudája lázba hozta az egész falut. Még a bergengóciás legény se mert egyelőre kételkedni, mert hogy a kicsi

Julát szellemkezek hozták haza, az bizonyosnak látszott.

A tündérországot járt gyermek azonban nem akarta lábát a földre tenni. Egész napokon, éjjeleken az őt ért nagy élmény foglalkoztatta lelkének minden izét, testének minden parányát. Nem evett, nem ivott, nem is igen aludt, nem érdekelte semmi egyéb a világon. Pedig a kíváncsi népség most sokmindent hordott a házba: mákot, kölest, mézzel gyurt pogácsát... Nagyanyó eleinte örvendett is: lám a kis Julia csudája még szerencsét hoz a házra. Hiába a szegénység...

Agota nő nem igen mozdult a gyermek mellől. Mintha a kicsi Julia most már az ő titokzatos birodalmába tartozna. Most kacagjon a Bonda fiu, most húzódjanak el tőle a pap előtt a rátartibb asszonyok. Hallgatta, szinte szította a gyermek vallomásait, míg az átalvetővel érkező kíváncsiaktól nagyanyó átvette a hozott jókat.

Végül a lelkésznek is a fülébe jutott kicsi Julia története, s hogy hivei sereggestül járnak a tündérkapuhoz és állandóan a liliomos kunyhó körül ólálkodnak, sápitva, tóditva, esküdözve. Elindult hát világosságot gyujtani, örök, gyógyíthatatlan pogányságtól metélvezett gyermekei lelkébe. A máskor oly csendes liliomos kunyhó táján most ácsorgó alakokat talált, még a szomszéd falukból is. A tüzhelytől az ajtóig mindenütt és mindenben ültek, legtöbben az agyag-

ból vert, palaporról megszórt földön. Olyik asszony kigombolt mellén gyermeket szoptatott, másik altatott vagy pólyált. De mindez olyan csendesen ment, mintha valami pogány szertartáson volnának. A szeme mindnek a kis kamrában függött, alig húzódtak el, a papnak utat engedve. De aztán egyik a másikat megrántotta-lökte figyelmeztetőn és egyszerre valamennyin szégyenkező zavar vett erőt. De azért nem mozdultak. Tudták: most lesz valami.

Odabent a kamrában kicsi Julia párnákkal feltámasztva ült. Mellette az öreg Agota és faggatta a gyermeket. Az elrévedő szemmel beszélt... Bár ajka néha mosolygott az emlékezés fényében, egészben véve végtelenül szomorú látvány volt csontvázra aszó testével, csillaggá növekvő szemével. Talán volt benne – most már – valami hiuság is, hogy így csudájára járnak a népek.

A papban felforrta a vér. Odalépett az öreg Agotához és megfogva a vállát, a pitvarba vont. A kiskamra ajtaját behajtott.

– Farkas van a nyájban, Agota anyó! És mereven az asszony bennülő szemébe nézett. Az földre szegezte szemét, konokul hallgatva.

– Vigyázzon, mert én a nyájnak hű és szigorú pásztora vagyok. Tudja, hogy végződik az ige, az a bizonyos? „Haragomat fordítom ama személy ellen és kiírtom őt népe köréből”... A lábát nem fogja többé a templomba betenni, de még a faluba se, ha tovább üzi mesteriségét.

Az öreg szemefehére odavillant a pap haragtól sápadt arcába. Nagy szó esett: mert Agota hitt a papban, csak a pap volt neki ellenlábas, ő nem volt a papnak. Vallását szigorúan tartotta és hitte, csak éppen többet is hitt annál. Annyi mindennel találkozott, amit nehéz hagyományokkal terhelt lelke egyedül a menybélielből megmagyarázni nem tudott.

Valamit ő is tudott volna mondani, azt, hogy ő jó keresztyén, vagy azt, hogy soha a „mestersége” senkit a templomtól el nem riasztott, (hiszen a vallást szorosan beleszőtte a maga tanácsaiba) hogy az ő igazainak élő bizonyossága, tanuja ott fekszik a kamrabeli ágyon... De szembeszállani először is nem a babona fegyvere, másodszor nyílt csatavesztést jelentett volna, nem az igazságára, hanem a látszólagos eredményre nézvést. A nép nyíltan a papnak hajolna meg, sőt ha azt látná, hogy Agota szembeálgaskodik a mennyek képviselőjével, az éppen botránkozást szülne a lelkekben. A babonának felhajtva kell járni, alattomban, ő olyan mint a víz: enged a belenyúló kéznek, mert tudja: ha a kéz elhúzódik, ő megint visszafoly az üttött mélybe...

Agota egy szó nélkül köszönt és kiment. Nem nézett az ácsorgó asszonyokra, akik előtt úgy meg volt szégyenítve. Azonban azok se büszkélkedtek, csak úgy hordták el magukat. Mintha a pap Krisztus ostorát suhogtatná. Mi-

korra a háztáj elcsendesült, a pap megpillantotta a tűzhely hátán hagyott ajándékokat.

– Orsolya anyó, maga kölesen árulja az unokája egészségét? Hát nem látja, hogy az a gyermek beteg? Szégyelje magát: haszonért mutogatni az unokája nyomorúságát, haszonért taszítani még beljebb a nyomorúságba! Mán tul, míg a gyermek felépül, a küszöbén rajtam kívül más a lábát be nem teszi!

Most belépett a gyermekhez. Megdőbbsen annak kiégett mivoltán. Megsimogatta, megfogta hervadt kezecskéjét. Érezte, hogy az aszott kis test reszket és kuporog, mintha nagyon félne.

– Gyermekem, mondta neki gyöngéden, hiszel te a pap bácsinak?

A gyermek szomorú szemmel nézett. Talán hallott is valamit az Agotára mondott ítéletéből s ez névtelen rémületbe taszította.

– Nos, látod, pap bácsi eljött, hogy megmagyarázza neked, ami véled történt. El fogod-e szépen mondani, hogy volt?

A lányka ajka megrándult. Szívében megbolydult a sejtélem, hogy ez az ember nem hisz az ő történetében. És ez vaskapoccsal szoritotta össze torkát. Egy-két szót próbált rebegni, de a hang csak kinosan sajgott fel kebléből. A pap azt hitte: a gyermek a gyöngeségtől nem bír szólni.

– Jöjjön be, Orsolya anyó, mondja el maga a dolgot.

Nagyanyó az ágy lábához ült és engedelmesen mesélni kezdett. Mindent úgy, ahogy tudta. Közben szüntelen a gyermekhez fordult:

– Ugy-é, lelkem? Ugy-é, galambocskám?

A lányka csak a fejével intett, néha a szeme is felragyogott. Csaknem elfelejtették, kinek mesélnek... a végén aztán a gyermek lehunyta, áttetszően kék szemhéja alól nagy, ragyogó könnyek eredtek.

A pap szigorú arccal figyelt. Imént úgy hitte, kicsi Julából a hiuság szól, most azonban megdermedt a babona hatalmától. Soha a templomban ilyen hittel, ilyen meggyőződéssel, ragaszkodással nem találkozott.

– Gyermekem, szólt a végén, jól figyelj. A tündérkapu egy régi tűzhányóhegy maradványa, nem nyílnak az meg soha, mögötte csak fekete kő van, mint maga a kapu. Agota néni meséjét csak mulatságnak találták ki az emberek, szép azt hallgatni, de nem szabad utána indulni. Te úgy megtöltöttem a kis lelkedet azzal a babonával, hogy a lilomok nehéz illatától elalélva beleálmottad magad a tündérvilágba. Valami jó lélek aztán megtalált a földön és hazahozott öreganyád küszöbére. Érted most már?

A lányka behunyta a szemét, mintha hideg záporverést tűrne, amit el kell tűrnie. Semmi életjelt nem adott, a paraszti félelem és tiszteltet nem engedte.

– Nyugodj meg ebben, gyermekem, főleg pedig végy táplálékot magadhoz. Agota anyó, én ma ide fehér buzalisztet és óbort küldök,

ettesse, erősítse ezt a gyermeket, majd akkor a lelke is megépül. Egy biblia is jó lesz. Az öreg Agotát pedig hozzá ne engedje többet, mert én magát mint boszorkánycimborát kiprédikálom a templomból.

Mikor a pap kiment, kicsi Julia felült az ágyon és hevesen tiltakozva megrázta a fejét, egyszer, tizszer, sokszor; csak rázta a fejét.

Vasárnap délelőtt a pap harmadszor is – ezuttal egészen nyíltan – kiprédikálta Agotát. Az öregasszony ugyan nem volt a templomban. Nem mert, vagy talán éppen dacolt? A lecke ezuttal már nem is annyira neki, mint a gyülekezetnek szólt. A pap a babona szörnyű kártételéről beszélt, mely valamikor egy leánykát a kóbor cigányok kezére juttatott, egy másikat megnyomorított s most ezt is a legborzasztóbb sorba juttathatta volna: gonoszindulatu férfiak, marcangoló fenevadak körmére. Csak az a fentvaló egyedüli Ur védte meg, adta jó ember utjába a szegény kis leányt, így is sorvasztó betegség néz ki hideg földön hált testéből... És a babona – tette hozzá – még egyre terjed, mert nem akad értelmes ember a házakban, aki szétüssön az igével: „én és az én házam népe az Urat szolgáljuk“.

Az asszonyok egymásra néztek, mintha a pap a másiknak beszélne, a férfiak pedig templom után ökölrel csaptak az asztalra:

– Adta fehérségei, lehúzzák az ember orcájáról a bőrt.

Igy a templom után. De amikor a bergengóciás Bonda fiú odáig hetvenkedett egy esti iddögálás közben, hogy ő bizony bele vág csákányával a sziklakapuba, hadd világoljon már ki az igazság, akkor néhány férfitorkon megakadt a pipafüst és senki se ajánlkozott társul. Az öreg Bonda, (aki a legnagyobbat ütött volt az asztalra) otthon, a késő éjszakában a legény vállára tette a kezét:

– Fiam, fiam... nem jó kísértetni az Istent, se mást.

S a fiú nagymersze el is párolgott a borral.

A kedélyek lassan lecsillapodtak. Senki se mert többé csodájára járni a liliomos kunyhónak. De titokban tovább kúszott a rege, mint az alattomban harapózó mezőtűz. A babona megkapta az igazi tenyésztőtalaját: az üldözést, a sötétséget.

Kicsi Julia azonban úgy érezte, hogy egészen magára maradt. Csak a pap látogatta. A gyermek mukkanni se mert, még nagyanyja előtt se, akit a pap szüntelen megjelenése nagy kordában tartott. Később kicsi Julia azt állította, hogy neki nincs semmi baja, fel is kelt és szüntelenül a küszöb előtt a napon didergett. Ugy tett, mintha mindent elfelejtett volna, akármiről inkább beszélt, mint tündérországi utazásáról. Megreszketett, ha valaki emliteni merte, mintha sebéhez nyulnának. A pap megnyugodott, hogy végre is észére tér és ritkábban látogatta.

Mikor azonban az ősz tördelni kezdte a

száraz galyakat s a Szurduk vize szennyesen törtetett, a szél pedig marékkal csapta ablakhoz a sárgult nyírlevelet, kicsi Julia visszakuporgott az ágyba és ott napokig hallgatagon meredt valami láthatatlanba. Hiába kínálta nagyanyó bubáit, hiába vett neki – Istenem, beh nagy áron! – új kötényt, hiába süített mákosmálét. Kicsi Julának nem kellett semmi. Ha pedig magára volt, akkor felült az ágyban és kitárt karral Őzikét könyörögte.

Egy keserves, hidegrázós éjszaka, amikor már az esze se látszott helyt lenni, egy jobb percében felült és magára eszmélve komolyan mondta:

– Nagyanyó, tudja mit...

– Mit, édes kis üdvösségem, mit?

A leányka reszketve sugta:

– Hívja el...

A boldogtalan nagyanyó titkon a kertek alatt futott Agotárt. Csaknem elibe térdelt, úgy rimánkodott, adja vissza kicsi Julát az életnek, adjon neki enyhítő italt, földi kedvet...

Agota nő a fejét rázta:

– Orsolya anyó, én sok mindent tudok, de azt az egyet is tudom, hogy akit a tündérek egyszer maguk közébe eresztettek, az a földön többet helyét nem leli... De azért megyek, nagyon is megyek.

Es jött. Diadalmas, alattomos fájdalommal ült az ágyhoz. Kicsi Julia átölelte és a fülébe sugta:

– Agota nő... úgy-e igaz volt... úgy-e nem csak álom?

Ott is nyúlt ki az öreg boszorkány karjaiban, ő, az öreg boszorkány hitének szegény kis vértanuja.

Reggel, amikor Agota, a nyújtóztatást végezvén, vissza akart surranni ágyához, éppen összeütközött a belépő pappal. Első szempillantásra megijedt, lesütötte a szemét és parasztos alázattal akart elosonni; de aztán diadala mégis a fejébe szállt. Ő, a nyájából kivert farkas, miután övé lett a bárány, dacosan szembenézett a tehetetlen pásztorral.

– Engem hivatott, mormogta, mintha mentegetőzne, pedig nem mentegetőzött.

A pap sokáig töprengett, melyik szóra tette a hangsúlyt, mert bizonyos, hogy egyikén sajátos, gúnyos nyomaték volt.

A padkán, a gyermek aszott kis teteme mellett ott feküdt a fehér cipő, az óbor, meg a biblia: a pap megváltó szerele.

Azonban mégis az öreg Agotának lett igaza: a tündérek értejöttek annak, akit maguknak eljegyezték...

Szomorú évforduló.

(Képekkel.)

Az ideihez hasonlatos nagy tél volt az 1888-iki esztendőben. A rengeteg hó olvadásával kicsapott medréből a Duna, a Tisza, s hogy csak három nagyobb várost említsek, Budapest, Szeged és Szolnok környékét elárasztotta a rettenetes áradat. Kiáradt a Szamos is, s Szatmáron, abban a városban, melyben a ti kedves ujságotokat adják ki, szörnyű nagy pusztítást vitt végbe az árvíz 1888. március 15-én és 16-án. Az *Ország-Világ* című képes ujságban, melynek akkor Elek nagyapó szerkesztője volt, több kép jelent meg a szatmári árvívről, s e képeket most újra leközlöm a *Cimborá*-ban, nemkülömben az árvíz pusztításáról szóló cikket is, mely így szól:

„A télen leesett sok hó, a kemény hideg, mely a Szamos vizére majd egy méternyi jégkérget borított; a korai nagy esők és Erdélyből a Szamos folyó mentéről érkezett sürgönyök figyelmeztették városunkat a veszélyre. Az árvízi bizottság megalakult, — mérnöki hivatal és rendőrség, — maga a nép vigyázatra intetett, örködésre utasított.

Gátakra szükséges rőzsék, cölöpök, a szakadások betömésére megtöltendő zsákok, a fáklyák mind készletben. Szóval: minden elővigyázati intézkedés megvolt téve.

Március 13-án jelezték a jég megindulását, azonban városunktól a második falunál, Petyénnél megállott és sorfalat képezett s a víz pedig Szent-Mártonnál kicsapva, rátört Szatmárnémeti északi részére, elvitte a batizi országuton levő átereszhidat, megrongálta a daróczi országutat és elborította az egész határt.

Ez a kiömlés azonban reményt adott, hogy városunkat a vízveszély nem éri.

Március 15-én a vasúti vashíd és a városi közlekedési hid között megindult a jég, erősen megrángatá a város hidját, de egyéb bajt nem okozott. A város közvetlen közeléből eltávozva, a már kiömléssel fenyegető ár apadni kezdett. Fellélegzettünk: mentve vagyunk.

Három helyen ünnepeltük 40 éves fordulóját a nagy nemzeti ünnepnek, midőn éjjeli 11 órakor megkonduktak a vészharangok. Félelemtől izgatott alakok futkostak az utcákon, egy rémes kiáltás hallatszott: A Kölcsey-utcán jön a víz! — A nép, hogy a belvárost megmentse, a Kölcsey-utcán gátat emelt, melynek végén: a lankákon a víz másfél méter magasságban rohant tovább.

Övön felül, majd hónaljig érő vízben szálították ki a bent rekedt állatokat.

A városi közgyám és neje kerti lakásukban szorultak. A vályogból épült ház leomlá-

sára el lehettünk készülve. Tutaj, csónak nem volt, mert azok más helyen voltak elhelyezve, ott, a honnan a veszélyt várni lehetett. Hogy a jég a város határán lejjebb megállott és mintegy lopva hátulról kerítse meg a várost, erre senki sem gondolt, ezt mindenki lehetetlennek képzelé.

A közgyám kerti lakása lehet 400 méternyire a Kölcsey-utcától. Egy fuvaros hasztalan verte lovait, hogy segítségére menjen, az ár rohamosan emelkedett, a fáklyák fénye a tehetetlenségtől rémült arcokat világította meg. Egy jó barát lovai és szekere után küldött, és midőn megérkeztek, maga vette kezébe a gyeplőt és három jó ember segítségével, kik fáklyával világítottak, nem törődve a veszéllyel, mely érheti, maga hajtotta be lovait a rohanó árba, s egy órai kinlódás után szerencsésen megmenté a házból már az ól padlására menekült családot.

A Bátor-, Zrinyi-, Diana- és Vágóhid-utcákon, melyek legjobban ki voltak téve az árnak, egész éjjel csak az emberek mentéséről lehetett szó, egyik ház a másik után omlott szét. A gyengébb házakból azok, kik tutajon nem menekülhettek, az erősebb házak padlására másztak fel. Egy-egy padláson 40–50 ember virradt meg a március 16-iki reggelre, hogy láthassák: az ár eltemetett mindent, nincs semmijük.

Három nap és éjjel folyt a nehéz munka, két városi képviselő felügyelete és tevékeny közreműködése mellett; jártak a tutajok, csónakok, dereglyék, hogy megmentsek, mit a romok még el nem temettek.

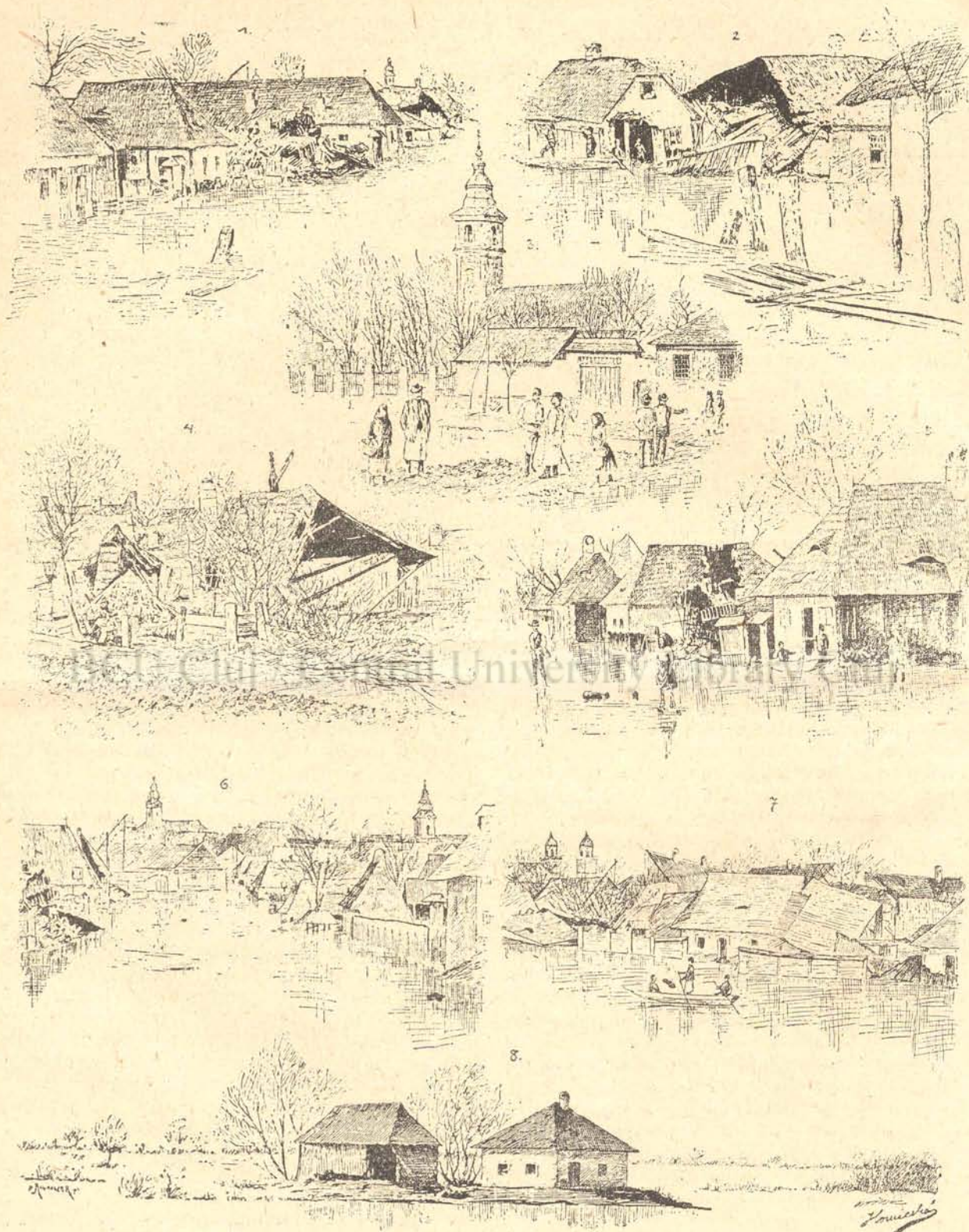
Összetett kezekkel kéré száz és száz ember a mentőket, midőn egy-egy csónakba alig fért négy ember. A megmentett áldást imádkozott, a várakozók áttokkal kísérték a mentőket.

Fiai környeztek egy agg férfit, ki a házból megmenekedve, a tutajról látta szegény, de boldog otthonának összeomlását. Az öreg eszméletét veszté, és nem ébredt fel többé, csak a jobb házában, hol a tűz és víz nem árt lakásának...

Fekete koporsót hozott a másik csónak; 15-én hunyt el a boldogult, az, a ki benne feküdt és ladikon tette meg az utat örök nyughelyére.

Március 15-én délután négy órakor hosszú szenvedés után szülte meg kisdedét egy szegény nő; 11 órakor az árvíz úszott ágya alatt, a szülésznő saját életét féltve elfutott s magára hagyván a beteget, ezt férje vitte fel gyermekével a padlásra, honnan 16-án déli 12 órakor mentette meg az egyik képviselő.

Voltak, kik nem akarák ott hagyni házai-

1. 6. Utca-részlet, háttérben a református és zárda-templommal. — 2. 5. A mentők. — 3. A németi-i gör. kath. templom előtt. — 4. Romok közt. — 7. Utca-részlet, háttérben a püspöki templommal. — 8. A sintér-ház.

SZATMÁR-NÉMETI AZ 1888. MÁRCIUS 15. ÉS 16-iki ÁRVIZ 7-IK NAPJÁN.

— Berki Dezső fénykép-főlvételei után rajzolta Homicskó A. —

kat s makacsságukat csak a késő éj rohamos veszélye törte meg.

Március 16-án a csak hat métert jelző hivatalos mércét felül haladta az ár, a nép kétségbeesve védte a város mellett haladó töltéseket, az ár emelkedett. At kell vágni a dobi országutat, különben veszve vagyunk.

A főpolgármester sürgönyözött engedélyért, a miniszter válasza ez volt: «Saját felelőssége mellett teheti».

Tizenhatodikán esteli öt órakor ismét megkondultak a vészharangok. — Mi ez? — kérde rémülten a nép.

— A hidnál tört át a víz! A vasut felől jó a víz! — volt a mindig váltakozó válasz.

A kereskedők áruikat pakolták, a pince ablakait tömték mindenütt, még a legmagasabb fekvésű helyeken is.

A nép zugni, fenyegetődni kezdett, a polgármester az országut átvágására bizottságot küldött ki.

— A vetésiek fegyverrel őrzik az országut, — mondá egy hang a bizottságnak. Mig ez a valótlan hír miatt katonaságot kért, az

ár meghágta és maga elhasította húsz méter szélességben a töltést. Ezzel a víz szabadabb folyást nyert s a vámon felül apadni kezdett.

Erdélyi István városi főmérnök hivatalos felvétele szerint 27 utcát, 523 telket borított el a víz, — a városnak $\frac{1}{5}$ részét, — a víz alatt levő 523 telken 210 ház omlott össze.

A város legszegényebb része szenvedett kárt, kiknek szerény házukban volt mindenük. Ezért nagyobb a kár, mint azt megállapítani lehetne.

A csizmadia, varga és gubások árucsarnoka tömve volt menekülőkkel, a város 14 napig 700 embernek adott élelmet. Hány volt még, ki szégyelt az adakozásra megjelenni! Az irgalmas nénék zárdája, az irgalmas barátok kolostora is tömve volt, és ezek ott kaptak élelmet is.

Az árvíz hetedik napján, midőn már apadt a víz, ocsudott föl félelmétől a város.

Ekkor határozottatott el, hogy az árvízről és pusztításairól fényképek vétessenek föl.

A bejelentett kár meghaladja a 100,000 frtot. Mennyi a valódi, csak az Isten tudja.

(—r. —v.)

A lódenkabát.

— Irta: Szondy György. —

Szegény lódenkabát!

Persze, ti még nem tudjátok, milyen nagy szerencsétlenség érte a nyáron az előszobaruhaszkekrényt, ahol számos más ruhadarabbal a lódenkabát és családja lakott. Május végén, amikor gazdájuk a szokásos nyári szabadságra beakasztotta őket, egyikük sem sejtette, hogy micsoda veszedelem fog reájuk zúdulni. Boldog gondtalansággal szunyókáltak a hűvös, molyporszagu szekrény sötétjében, csak a Lovagló nadrág aggódott néha, hogy megzavarják a szabadságát, pedig éppen eléggé elfáradt a tavasszal. Az egerekre igazán nem gondolt senki. Honnan is kerülnének egy gazdád, uri villa előszobájába egerek?

Pedig egy éjszaka mégis megérkeztek. Akkor már hetek óta zárva volt a lakás, a gazda messze járt valahol a kék tenger mellett és a leeresztett függönyös, homályos szobákra ráborult a csend. Valami odabenn rekedt, árva dongó zümmögött még egy pár napig, azután elhallgatott ő is és mozdulatlanul hevert a hátán az egyik ablak előtt. Hanem azon az éjszakán különös zajra rettentek fel az előszobaszekrény lakói.

— Rrr! Rrrr! — hallatszott a szekrény aljáról, ahol a Vadászcipő és a Lovagló-Csizma pár lakott.

Eleinte csak halkan és távolról, azután egyre erősebben; végül szinte remegett a vas-tag deszkalap a szekrény alján. A Vadászcipő

meg a Lovagló Csizma nem egykönnyen ijedtek meg, de most ők is szepegeve tanakodtak, mi lehet az?

No hiszen, hamar megtudhatták. Hajnalra már vigan futkostak rajtuk az egerek. — Cincin! — mondogatták és az egyik azonnal hozzálatott a Lovagló Csizma finom szattyánbőr béléséhez. Az volt a reggelije.

— Végünk van! Mindnyájunkat megesznek! — sikoltoztak a ruhák. A Lovagló Csizma felesége a sarkantyuját pengette vészjel gyanánt, de az egerek nem ijedtek meg tőle. Egy töpörödött, vasalatlan ócska nadrág, akinek az összes gombjai hiányoztak, könyörögni kezdett az egereknek, hogy őt ne bántsák, ő már öreg és ugys meg hal nemsokára. Hanem az egerek csak nevettek rajta és mindenik szárába belebujt egy-egy egér és versenyfutást rendeztek benne. Juj! Hogy sikoltozott a nadrág!

— Nem! Nem, ez tűrhetetlen! — kiáltotta akkor a Lódenkabát. — Én szembeszállok velük! — és leugrott az akasztóról. Rávetette magát az egerekre, akik a Lovagló Csizmát rágták.

Huss! Szétrebbentek az egerek! A Lovagló Csizma örömeiben ráborult a Lódenkabátra, a Lovagló Nadrág valósággal táncot járt az akasztóján és az összes ruhák boldogan ünnepelték a Lódenkabátot.

— A ruhák megmentője! — Ezentul így fogjuk nevezni! — ajánlotta a Vadászcipő.

— Éljen! Éljen a ruhák megmentője! — harsogták rá a többiek, még az öreg, gombtalan Nadrág is. A Lódenkabát szótlanul tűrte az ünneptetést; ő tudta, hogy a veszélynek még nincsen vége és igaza is volt.

Az egerek hamarosan visszatértek. Amikor látták, hogy a Lódenkabát nem mozdul többé, táncra perdültek rajta és egyik egércsalád beköltözött a Lódenkabát ujjába. A könyökét kirágták, a szálakkal kibélelték az ujjá felső részét és Egér-mama itt nevelte fel meztelen kis csemetéit. Oh, milyen borzalmas napok voltak ezek! A ruhák mukkanni sem mertek és a Lódenkabát felesége, a Lódenknadrág többször elájult és bánatában egészen elvesztette a vasalását, pedig még egészen fiatal volt. A Lódenkabát sokszor azt hitte, hogy nem fogja ezt a nyomorúságot túlélni. Csak az vigasztalta, hogy az ő szenvedése árán a többiek megmenekültek. Mert az egerek, mióta beköltöztek a Lódenkabátba, nem törődtek a szekrény lakóival. Hanem a ruhák azért állandóan remegtek, mert nem tudták, nem kerül-e rájuk is a sor; és a nagy aggodásban észre sem vették, hogy az idő repül könnyörtelenül.

Hetek teltek el; odakünn már őszi szél kergette a száraz leveleket és egy napon hazaérkezett a gazda.

— Most már vége a szenvedésnek! — gondolták a ruhák, amikor rájuk nyitotta az ajtót. Pedig nem egészen így történt. Még sok-sok keserűség várt rájuk, kivált a Lódenkabát; de az a szerencse, hogy a ruhák sem tudják a sorsukat előre és azért igen örültek, amikor a gazda kiszedte őket a szekrényből.

Mindeniket végigvizsgálta, kiporoltatta, a Lódenkabátból kizavarták az Egércsaládot, — hanem a régi helyükre nem kerültek még vissza.

— A belső szekrénybe akasztjuk őket, míg az egereket megfogjuk és a szekrényt rendbe hozzuk! — mondta a gazda a cselédnek; és a cseléd valamennyiüket felaggatta két ruhaakasztóra, össze-vissza, egymás hegyére-hátára feküdtek és lógtak; az egyik a Lódenkabát volt legfelül, a nyakában a felesége, egyik szára előre, a másik hátra. Nyomorúságos helyzet volt. A ruhák szomorúan gondoltak vissza a régi szép napokra, az előszoba-szekrényben, ahol mindenki a saját külön akasztóján függött. Sokan sirtak is.

— Hiszen nemsokára hazakerülünk! — vigasztalta őket a Lódenkabát. A ruhák ebben lassanként megnyugodtak. Mire a szobai szekrény feltáruult előttük, mindnyájan jókedvűek voltak már. A Lovagló nadrág még tréfált is, hogy ő bizony nem megy vissza többé az előszoba-szekrénybe, hátha akad itt valami gazdag úr, aki feleségül veszi.

— No, lehet, hogy még én is meggondolom végre magamat, — mondta rá komolyan a Vasalatlan öreg nadrág, hogy mindenkinek kacagni kellett rajta.

Azután bezárult mögöttük a szekrényajtó. Megérkeztek új otthonukba; hanem a szekrény régi lakói nem igen örültek nekik.

— Hallatlan! Hová sülyedünk! — pattogott a halvány Szalmasárga Selyemmellény. — Micsoda szag! Méltóztatnak érezni ezt az illatot?

— Igen, hamisítatlan szegény-szag! — sugta finnyás mosollyal a szomszédja, egy csinos Pepita Nadrág, akit a mellény félig-meddig a menyasszonyának tekintett.

— Ugyan, mit gondolt a gazdánk, hogy ezeket reánk szabadította! — süvöltötte mellettük a tubákszinű, Rövid Tavasz Felöltő.

— Uraim, csendesebben! — sugta hideg nyugalommal a bő angol kockás Atmeneti Kabát. Ne izgassák Frakkné ömeltóságát! Tudják, milyen ideges szegény!

A Frakk felesége, született Fekete Szalonnadrág, csakugyan nagyon odavolt. A száránál fogva akasztották fel és könnyen a fejébe ment a vér; de így tovább tartott a vasalása és azért szívesen tűrte.

— Ah! Elájulok! Elájulok! — rebegte elhaló hangon és bágyadtan dőlt a Frakk selyembélésű szárnyai alá.

A jövevények szerényen és zavarodottan lógtak a szekrény sarkában. De a tekintélyes, tetőtől-talpig hódprémmel bélelt Városi Bunda mégis rájuk mordult:

— Kérem, kérem! Tessék kissé összébb húzódni! Már majd agyon nyomnak!

— Óh, pardon! — mentegetődzött a Lódenkabát. Igazán rösteljük és bocsánatot is kérünk érte, ha megzavartuk az uraságok kényelmét! Nem a mi hibánk, hogy idekerültünk!

És a Lódenkabát elmesélte a régi lakóknak a nyár borzalmait. Mikor elhallgatott, a Pepita Nadrág aggodalmasan fordult a Szalmasárga Selyemmellényhez:

— En úgy hallottam, hogy az egerek valami veszedelmes ragályos betegséget terjesztenek. Hátha ezek is fertőzöttek? Még majd mi is elkapjuk a bajt!

— Hát — hm-hm! — szólalt meg a Városi Bunda is — hát így jártak! Most aztán meddig akarnak itt maradni?

Ezt bizony nem tudta a Lódenkabát. Lehet, hogy már holnap visszamehetnek; lehet, hogy csak pár nap múlva. Ez a gazda gondja volt; hanem a Lódenkabát addig is kérte a régi lakók szíves jóindulatát: ha egy kis férőhelyet kaphatnának valamelyik akasztón... Mert tizen-huszan is csüggöttek egymás hátán...

Erre már az egész társaság felkacagott. Hallott ilyet valaha a világ!

— Bosszankodni lehetne rajta, ha nem lenne annyira nevetséges! — fuvolázott vékony, selypítő hangján a Pepita Nadrág. — Mondja, kedves bácsikám, hogy támadt ez a „nadselü“ gondolata?

— Kérem, — felelte alázatosan a Lódenkabát — az urak közül sokan agglegények, nőtlen fiatalurak, mégis egyedül használnak egy-egy akasztót. Itt van Selyemmellény Ur, Szalonkabát Ur...

— Ez már mégiscsak hallatlan! — pattant fel a méltóságos külsejű Szalonkabát. — Hiszen ez lázítás, kérem! Tulajdon elleni lázítás, igenis! Mi köze magának ahoz, hogy hányad-magammal használok egy akasztót? Vegye tudomásul, hogy itt nem tűrjük az ilyen pökhendi, lázító beszédeket! Itt finom ruhadarabok között van! Itt mindenki valódi selyemmel bélelt!

— Kérem, kérem! — hebegett a Lódenkabát — hiszen magam is selyemmel bélelt volnék! Hogy jutna eszembe lázítani? Én csak azt reméltem, hogy ha már ilyen szerencsétlenül jártam az egerekkel...

— Az egészen a saját ügye! — kiáltott közbe a Fehér Frakk Mellény, a Frakk fiatalabbik fia. — Talán mi küldtük önökre az egereket?

— Ez igaz, — gondolta a Lódenkabát, de azért, nagyon elszomorodott és szinte önkéntelenül felsóhajtott:

— Van önöknek szívük?

— Erre nem is érdemes válaszolni, de megnyugtathatom, hogy van! — felelt rá maga a Frakk. A múltban számos estélyen, színielőadáson, bálokban szerepeltem egész családom-

mal, amelyeknek egész jövedelmét az önökhöz hasonló szegények kapták. De engedjen meg, más a jótékonyság, más a családi otthon! Ezt nem engedjük megzavarni soha! És most — mondta mosolyogva — talán fejezzük is be ezt az igazán kellemetlen vitát!

— Ezért érdemes volt feláldozni magad! — sziszegett a Lódennadrág — Hát van igazság a földön!

— Ne búsulj, lelkem! — vigasztalta a férje. — Csak együtt maradhassunk, majd elviseljük ezt a nyomoruságot is. Hadd dölyfösködjének ezek! Ők is csak odakerülnek a végén, ahová mi, a papirgyárba. Ott egyformán bánnak mindnyájunkkal, akár pamutból, akár gyapjúból szőtték!

— Lássá, az már okos beszéd! — szólt oda a Városi Bunda. Ez a gondolat erőt adhat a szenvedések elviselésére. De ne akarjon olyan társaságba törekedni, ahová nem való!

— Óh, csak már visszatérhetnénk! — zokogott csöndesen a Lódenkabát felesége meg a többi asszonyok. Ez nagyon szomorú volt, hanem a régi lakók nem sokat törődtek vele. A Pepita Nadrág azt indítványozta, hogy folytassák a beszélgetést ott, ahol elhagyták, amikor az előszobaszekrény menekültjei betolakodtak; és a többiek örömmel egyeztek bele.

(Folytatása következik.)

Ferkó lova.

— Írta és rajzolta: Dóczyiné Berde Amál. —

Ferkó nagyon szerette a lovakat. Nem csoda ez. Édesapja a Hortobágy mellől való volt, édesanyja lófőszékely leány. Ám Ferkónak mégsem volt lova, még egy arasznyi sem. Karácsony előtt gyönyörű hintalovakat látott egy kirakatban. Ejnye, gondolta, jó lesz egy ilyent kérni az anyától. Leült tehát levelet írni, azaz, hogy csak szeretett volna, de úgy vette észre, hogy nehezen megy. Miket is mondott a tanítónéni írásórákon? Ha ő azokra most visszaemlékeznek?! Persze, akkor nem figyelt és a levél most csak így sikerült:

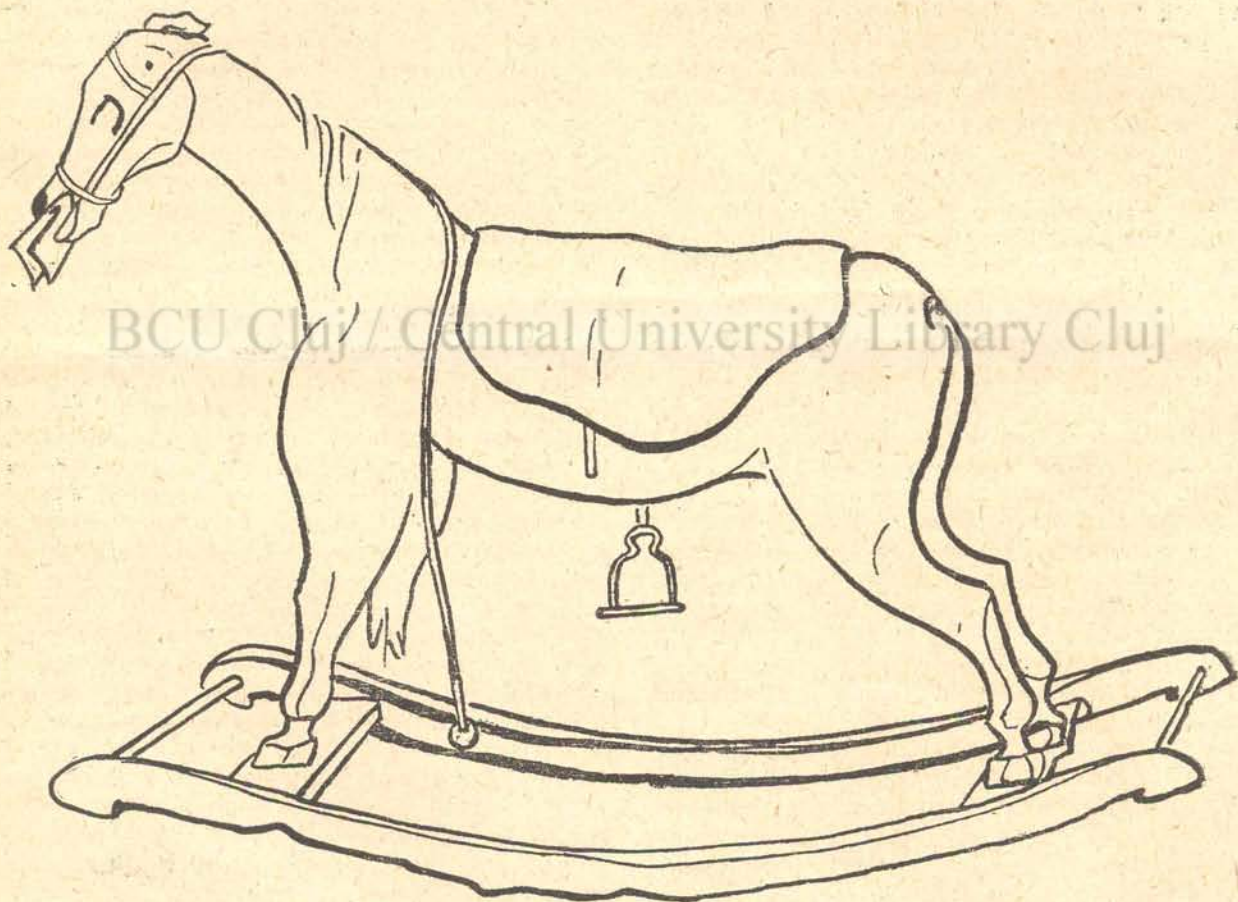
*Édes anyjával
sírtem egy lovat
amijen a kiraka-
táskában
és épen kéri
ferkó*

Az angyal elmosolyodott egy kissé a levél láttára, de azért megjegyezte magá-

nak. Karácsony estéjén Ferkóékhoz is bekopogtatott és a lovat a karácsonyfa alá tette. Ferkó nagyot kiáltott örömeiben, amint megpillantotta. Azonban, amint elővonta a világosságra, tátva maradt szeme, szája ámultában.

Miféle ló ez? Talán a háboruból maradt vissza? A testét mintha puliszkából gyúrták volna! Egyik lábára sánta, aztán se füle, se farka! Elszontyolódva vizsgálta tovább, miközben észrevett a szájában egy kis levelet.

Az angyal válasza volt:

Kedves Ferkó! Itt van a kívánt paripa. Ahány hibával kérted, annyival küldöm.

Angyal.

Mit gondoltok, megtanul-e Ferkó a jövő karácsonyig helyesen írni?

*Szófogadó gyermek
Kedves Isten előtt,*

*Éjjel-nappal nézi
Nagy szeretettel őt.*

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a régi világ növényeiről.)

Tamás: A multkor szemrehányást tettél, hogy hamar megfeledkezem azokról, amiket nekem magyarázol. Ne hidd azt, apus! Ha nem is jut minden azonnal eszembe, sokat szoktam én azokon gondolkozni, amiket tőled hallok. Néha nem is mondom el neked, hogy mikén töröm a fejem.

Apa: Azt nagyon rosszul teszed, fiam. Te esetleg hiába töröd rajta a fejed és én talán rögtön meg tudnám magyarázni. Tudod, hogy szabad kérdezősködni, nem értem, hogy mit titkolódszol.

Tamás: Néha szégyellem elmondani azt, amit gondolok. Azt hiszem, kinevetsz. Mostanában például olyan furcsa gondolataim vannak.

Apa: Nem nevetlek én ki, fiam. Jól tudod, hogy a legokosabb ember sem jöhet rá magától mindenre. Én is legnagyobb részt könyvekből tanultam azt, amit tudok. Mondd el tehát bátran, akármilyen furcsa gondolatod van is!

Tamás: Mikor arról beszéltél, milyen régi a föld, akkor jutott eszembe egy különös gondolat. Arra gondoltam, hogy bizonyos pontokon még kellene hámozni a földet, akkor megtudnánk, milyen élet volt régebben.

Apa: Egyáltalán nem nevetséges az, amit mondasz. Csak különösnek találom, hogy a földet meg akarod hámozni.

Tamás: Arra gondoltam, hogy a hagymaleveleket is le lehet huzni egymásról, alattuk más hagymalevelek vannak. Talán így lehetne lehuzni a föld kérgeit is.

Apa: Egy kis baj van az okoskodásodban. A hagymalevelek szépen egymáson fekszenek, a föld rétegeit azonban földrengés, tűzhányó-hegyek kitörése, földsüllyedés és emelkedés többszörösen áttörte és megkavart. Ma sok helyt hibásan következtetnél, mert régebbi rétegek helyenkint az újabbkoriakat áttörték és föléjük is nyomultak. De azért ne busulj, jól ismerjük már a föld életében egymásután következő korszakokat. Volt egy idő, amikor Bécstől Azsia belsejéig óriási sósó, vagy tenger terült el. Ennek az összeköttetése megszakadt a nagy óceánnal, lassanként a víz elpárolgott és a fenekén leülepedett a só és gipsz. Ezek a nagy telepek ma is megvannak, természetesen, ma már a föld mélyében, mert újabb rétegek rakodtak rájuk.

Tamás: A sósórétegből tudják azt, hogy itt tenger volt?

Apa: Ugy látom, Tamáskám, hitetlenkedel, kevésnek talárod a sósóréteget bizonyítéknak. Nem baj, mondok én neked mást is, hogy a csodálkozástól távra marad a szájacskád. Sopronmegyében egy nagy bálnacsontvázat találtak mélyen a föld alatt. Nem gondoltál talán, hogy valamelyik muzeumból került oda? De találtak

ezen a vidéken számtalan más tengeri állatból való csontot is. Bizony bálnák, fókák és delfinek uszkáltak valaha ott, ahol most szaladgálsz. A felettük levő rétegben már olyan maradványok vannak, melyekből rögtön láthatjuk, hogy hatalmas erdőségek, növényevő állatok és macskaféle ragadozók éltek itt, miután a tenger kiszáradt. Csontjaikat, különösen fogazatukat megőrizte a talaj.

Tamás: Már beszélgettünk egyszer ezekről a régi állatokról és régi fákról. Akkor azt mondtad, hogy a növényekből kőszén lett. Honnan tudják a tudósok azt, hogy milyen volt a régi növényzet?

Apa: A kőszénből következtetni lehet arra a növényre, amelyből származott. De a leveleknek igen sok nyoma megmaradt a kőzetekben. Ugy képzelj a dolgot, hogy a levél rányomódott valamilyen anyagra, amely csak később keményedett meg. De nemcsak a levelek nagyságából és formájából következtetünk a növényzetre, hanem sok mindenből. Most csak egy példát mondok. Európa északi részében nagyon sok borostyánkővet találtak és találnak ma is a föld rétegeiben. Tudom, hogy láttál már ilyet. A pipaszárak vagy szivarszipkák végén néha nagyon szép borostyánkővek vannak. Te azt hiszed, hogy ezek igazi kövek, pedig nagyon csalódnál, ha azt hinnéd. A régi növényekből származnak. Ha a fenyőfát megsérti, valami gyanút izzad ki, hogy sebet elzárja és a gyógyulást siettesse. A borostyánkő a régi idők fenyőjének gyantája. Minthogy nagyon sok a borostyánkő, sok fenyőnek is kellett lenni. Mikor a régi állatok megharapdálták a fenyőt, vagy a szél letördelte ágait, a fa bőven izzadta ki a ragadós folyadékot, amely később megkeményedett. A tudósokra nézve nagy szerencse volt, hogy a kifolyó gyanta nagyon ragadós volt. A fa ágai között röpkedő rovarok beleragadtak a nyúlós gyantába. Nem is tudták többet elszabadulni. Mennél jobban vergődtek, annál mélyebbre kerültek. Majd új gyanta csordogált rájuk s belekerültek a koporsóba. Ott nem is pusztult el a testük, csak rájuk fagyott a lágy anyag s megőrizte őket számunkra. Az óvilági fenyő rendkívül bőven engedte magából a gyantát, mert a legyeken kívül megfogta és elevenen eltemette gyakran a pókot, lepkét, százlábut, sőt olykor a gyikot, madarat és mókust is. Mikor az erdő elpusztult, a nagy záporok vagy kiöntések a borostyánkővet messzire elsodorták a sokezeréves koporsóban nyugvó kis állatkákkal együtt.

Tamás: Nem értem, hogyan keletkeztek erdők olyan helyeken, ahol vastag sósórétegek voltak. A sóban nem él meg a növény. Ha növény nincs, állat sincs.

Apa: Az okoskodásod helyes, de mégis hiba van benne. A sósétegen csakugyan nincs élet. Volt idő, mikor Európa legnagyobb része olyan sivatag volt, mint például most a Szahara. De a viharok, a víz, a nap folyton mállasztották a hegyeket és dombokat. Törmelékek, amelyben növényi részek is voltak, kerültek a sósétegek és más rétegek fölé. Csak eső kellett, hogy megszülessenek az erdők. Vagy talán valami más is?

Tamás: Azt hiszem, más is. Magvakra is szükség volt. Ambár elképzelem, hogy a folyók vize és a záporok magvakat is hozhattak. Nem tudom azonban azt, honnan kerültek elő az első növények?

Apa: Sokat már ne kérdezzél, fiam, mert a tudomány sem olyan tökéletes, hogy minden kérdésre válaszoljon. Erre azonban még tudok felelni. A tudósoknak az a véleménye, hogy a növények a tengerből kerültek a szárazföldre. Először a vizes partokat népesítették be. A tenger még gyakran kijött és megtöltötte vízzel a mélyebb területeket. A növények lassan hozzászoktak, hogy nem kaptak állandóan vizet. Később magjaik kevésbé vizes területen is gyökeret vertek. Lassanként átalakultak és megtudtak élni az esetről-esetre lehulló esővízből. Így van ez az emberrel is. Te például nagyon, de nagyon rosszul éreznéd magad, ha valaki megragadna és Afrika forró vidékein letenni. De ha például leköltöznél Olaszország déli részére és ott nevelnéd fel gyermekeidet, azok már könnyebben hozzászoknának Afrika melegéhez. Ha 100–200 esztendő múlva az utódok visszajönének ide, nagyon rosszul éreznék magukat. A hidegtől hamar elpusztulnának. Érted-e már, hogyan lehet lassanként a vízi növényből, szárazföldi növény? Ma persze már nem is hasonlítanak egymáshoz a régi testvérek. De mit mosolyogsz? Talán hitetlenkedel megint?

Tamás: Nem hitetlenkedem én, csak elgondolkoztam. Mosolyogni pedig azon mosolyogtam, mert magam előtt láttam a régi tengert. Odaképzeltam magam a partjára és néztem, mint masírozni ki a növények a vízből, hogy meghódítsák a szárazföldet.

Apa: Ez a masírozás nagyon lassu volt. Sok-sok idő kellett hozzá, míg birtokba vették a földet. De nem is vonultak többet vissza. Amelyik területen megvetették lábukat, az az övék maradt. Fel vannak fegyverezve mindenel. A leveleik száraz vidéken mint kis csatornák vezetik a nedvességet a törzshöz és gyökérhez, hogy kárba ne menjen. Erős napsütés-kor levelük élet fordítják a nap felé, hogy a párolgást csökkentsék; van olyan, amelyik virágát bezárja, leveleit összezsugorítja. Megélnék már ott is, ahol nagyon kevés a nedvesség. Ilyen vidékeken gyorsan kihajtanak, virágzanak, magvat teremnek. A mag szétszóródik és várja a legközelebbi esőt. Ki gondolná, hogy a legszárazabb vidékeken élő növények ősei valaha

vízi lakók voltak. Ha a növények gondolkozni tudnának, a szárazság napjaiban a régi jó világról ábrándoznának.

A HOLLÓ MEG A RÓKA.

— Fédrusz meséje. —

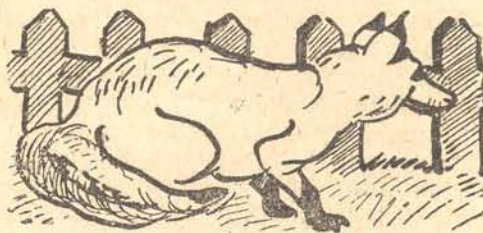
Latinból: Csengery János.

Lopva egy jó darab sajtot
A holló egy fára szállott.
Hogy a róka ezt meglátta,
Sajtját nyomba' megkivánta
S a fa alá telepedve
A hollónak így hizelge:

„Jaj, be szép vagy drága holló!
Tollad aranyhoz hasonló.
Gyönyörű a tested, arcod —
Milyen lehet a te hangod?
Hogyha az is olyan remek,
Nálad szebbet nem ismerek.“

Holló hitt a hizelgésnek:
Neki fog az éneklésnek.
De hogy dalra nyílik ajka,
Földre pottyán darab sajtja.
Felkapta a róka koma
És megvult a jó lakoma.

Ne halgass a hizelgőre,
Jót sohase várhatsz tőle!

Volt egyszer egy kis lány,
Ki a dolgot unta.
Az volt a vallása:
Ne dicsérd, ha munka.
De a hanyagságot
Végre is megunta.
S az lett a vallása:
Nincs jobb, mint a munka.

Korkszkrú Misi nadselü gondolata.

Sok híres afrikai utazó viselt dolgairól olvashattatok már, gyerekek, de olyan híresről, mint Korkszkrú Misi, még soha. Olyan híres ember ő, hogy az angol mamák, mikor a kicsi babájuk ki tudja már mondani a „papa, mama” szokat, tüstént arra kezdik tanítani:

— Mondjad, drágám: Korkszkrú!

S az angol kisbabák meg is tanulják, mert hiszen ennél könnyebben kimondható név nincs a világon — úgy-e? Aki nem hiszi, próbálja meg.

Hát ez a híres-nevezetes Kok-krok — ejnye, milyen könnyű kimondani a nevét, mégis majd belétörök a tollam — hát igen, Korkszkrú Misi, alighogy visszatért hétszázhetvenhatodik afrikai utjáról, csomagolni kezdett a hétszázhetvenhetedikre. Nagy dolog ám egy ilyen csomagolás, különösen, ha valaki a Szahara közepén is olyan jól szeret élni, mint Korkszkrú Misi. Még eddig

mind a hétszázhetvenhat utjáról azzal a tapasztalással tért vissza, hogy elfelejtett magával vinni valamit, ami föltétlen szükséges a jó élet-hez. Most tehát gondosan felírta magának mindazt, amiről a többi utjain megfélekedezett, összevásárolt egy egész hajóteherre való cók mókot, elemőzsiát — aztán büszkén kiáltott fel:

— No, most az egyszer bizonyos vagyok abban, hogy nem felejtettem el semmit! Ugy felkészültem, hogy akár a Szahara közepén megvédegelhetném az angol király őfelségét!

Utnak indult Korkszkrú Misi a hajóteherre való cók mókkal, elemőzsiával s szerencsésen meg is érkezett a Szahara közepére. Másnap mindjárt elment vadászni. Nagy tarisznyában

vitte magával a mindenféle jókat. Mielőtt még egy árva vadat is látott volna, letelepedett a földre — ebédelni.

Mondanom sem kell, hogy volt a tarisznyájában minden, amire szüksége lehetett. Nemcsak enni-innivaló, hanem szép fehér abrosz, kés, villa, kanál, tányér, pohár... az angol király őfelsége is leülhetett volna Korkszkrú Misi mellé a Szahara homokjába.

Mikor aztán jóllakott Korkszkrú Misi, elővett egy palack finom borocskát és — és — egyszerre csak melege kezdett lenni, de nem a forró afrikai naptól.

— Hogy erre nem gondoltam! Hogy éppen erre nem gondoltam! — mondta magában. — A tulajdon nevemre!

Mert, mi tagadás benne, az a szó, hogy Korkszkrú — úgy-e könnyű kimondani? — semmi mást nem jelent, mint — dugóhúzó. És Korkszkrú Misi semmi mást sem felejtett el magával vinni hétszázhetvenhetedik afrikai utjára, éppen csak dugóhúzót.

No, de nem azért volt Korkszkrú Misi világhírű utazó, hogy nagy bajában „nadselü gondolata” ne támadjon, akárcsak Őcsike nevű híres férfinak.

Lámák legelészték a közelében. Ugy látzik, soha még embert nem láthattak, mert nem féltek tőle. Odajöttek hozzá, kíváncsian nézgettek. Csavaros szarvuk láttára tüstént megszületett Korkszkrú Misi agyában az a bizonyos „nadselü gondolat”.

OR 913

— Hiszen ezt a szarvat az Isten is korkszkrúnak — azaz hogy dugóhúzónak — azaz hogy nekem teremtette!

Odaédesgette magához a legszelidebb és legkíváncsibb lámát, rácsavarta a szarvára a dugót, aztán nekiveselkedett és húzni kezdte az üveget. Húzta vissza a fejét a láma is, kezdte furcsállani a dolgot — dehát éppen ez kellett Misinek! Addig huzakodtak ketten kétfelé, hogy

egyszerre csak hatalmas pukkanással kijött a dugó. Hanyatt esett Misi is, leroskadt a láma is, egyéb baj nem történt. Hamar felugrott mind a kettő. A pukkanásra úgy eltűntek a lámák, mintha a föld nyelte volna el őket. Ezek se mennek többet emberek közelébe!

Korkszkrú Misi pedig elégedetten töltötte tele poharát a finom borocskával, aztán elővette jegyzőkönyvecskéjét és beleírta:

„A hétszázhetvennyolcadik afrikai utra dugóhúzó is kell vinni! Hát ha nem lesz láma a közelben!”

Egy szegény fiu története.

— Irta: Dánielné Lengyel Laura. —

(Folytatás.)

XI.

Augusztus végén lementek a kis faluba Misi szüleinek a sírját meglátogatni. Fölkeresték az öreg Zsuzsit is, ki örömkönnyekeket sirt boldogságában, hogy Misinek így fölvitte a jó Isten a dolgát.

Szeptemberben pedig már iskolában volt a kis Zádor Mihály. A budai gimnázium első osztályába iratta be Agoston Ferenc. A pesti iskola nagyon messze lett volna a Hűvösvölgytől. Azonfelül meg Agoston Ferenc távol akarta tartani Misit a Borsos familiától. Bár bizott Misiben, okos ember létére tudta, hogy a fiatal gyermeklélek mégis ingatag, befolyásolható. Az első évben át sem eresztette a fiut, nehogy Borsosékkal valahogy összekerüljön. Azt akarta, hogy felejtse el őket, mintha csak rosszat álmodott volna.

Misi bizony nem is igen vágyódott Borsosék után. Csupa szégyenteljes, lealázó, kintzó emlék jutott eszébe, ha rájuk gondolt. Igyekezett hát elfelejteni őket. Csak Pistát szerette volna néha látni. Kis pajtásának jósága, gyöngédsége mindig meghatottsággal töltötte el lelkét. Gyakran beszélt erről Ferenc bácsinak. Az öreg ur elgondolkozott.

— A kisebbik fiu jóra való gyermeknek látszik. Csak alkalmam volna valamiképen gondoskodni róla.

Misi különben nagyon el volt foglalva az iskolában. Ágoston ur még külön órákat is adott neki, nyelvekből, zenéből. Ha mégis volt üres órája, ott voltak a könyvei.

Ott álltak e néma, hűséges barátok egy nagy polcon, amint Ágoston ur kiválogatta számára a jeles ifjúsági műveket, hogy legyen mivel szórakoznia, a lelkét nemesíteni.

De voltak jó pajtásai a gimnáziumba járó fiuk között. Derék, becsületes, helyes gondolkozású, élénk fiuk, akikkel sokat játszott, mulatott, beszélgetett akiket vasárnaponként meghívott, vagy akikhez látogatóba ment.

Ágoston Ferenc gyönyörködve nézte gyámfiának testi és lelki fejlődését. Aki most találkozott volna a kis Zádor Misivel, bizony nem ismerte volna meg benne azt a halvány, vézna arcú, elborult, fátylos szemű gyermeket.

Eleven, piros arcú, élénk mozgású fiu lett

a kis Zádor Misiből. Ágoston ur egy izben átvitte a pesti polgári iskolában, hogy megköszönje az igazgató urnak és Varga tanár urnak azt a jó indulatot, amit iránta valaha tanusított. Az igazgató ur és a tanár ur örvendező meglepetéssel fogadták.

— No fiam, téged sem ismernénk meg, ha úgy véletlenül az utonkba kerülsz.

Nagy szeretettel beszélgettek vele és megindultan simogatták meg fejét, mikor bucsuzott.

— Jóra való fiu vagy, nem kell, hogy figyelmeztessünk kötelességedre. Csak haladj azon az uton, amelyre jó szerencséd vezetett. Isten vezérelje minden lépésedet!

Amint a kocsiba ültek, hogy haza hajtsanak, egyszerre egy nagy csődület állta útjukat. A lovak egyetlen egy lépést sem tehettek, meg kellett állni.

— Mi történik itt? — kérdezte Ágoston ur.

— Valami fickó kilopott egy öreg ur zsebéből egy pénzzel telt tárcát. Megcsípték a gazfickót, már viszi a rendőr.

A tömeg e pillanatban szétnyílt és Ágoston és Misi meglátták Borsos Lászlót, amint sápadtan, lesütött szemmel megy a rendőr mellett, ki erősen szorítja a karját.

— Ismerem az ipsét, — mondta mérgesen a rendőr — haszontalan csirkefogó, itt ácsorog egész nap az utcán és lesi, hogy hol lehet valamit csenni, de most végre a kezembe került...

A tömeg szét oszlott s az Ágoston kocsija is tovább mehetett. Az öreg ur komoran ült a helyén, míg Misi arca sápadt volt, mintha kísértetet látott volna.

Ágoston ur gyöngéden karjára tette kezét:

— Látod fiam, szívesen szólnék én egy pár szót érte, de tudom, hogy hiába. Pár hét, vagy hónap múlva csak megint ismétlődne az eset. Hiszen nálam is, az én házamban is lopott.... De ne beszéljünk erről...

— Elitélik? Börtönbe zárják? — kérdezte Misi remegve a felindulástól.

— Nem, még fiatal... Kiadják valamerre és megpróbálják: lehet e még belőle becsületes embert faragni? Bár sikere volna fáradozásuknak!....

Megcsóválta fejét, jelezvén, hogy bár

szívből jött kívánsága, nem bizik annak teljesülésében. Aztán megfogta Misi kezét:

– Szomorú dolog. Látnom, egészen megrendített. De azért ne felejtse el soha. Ne felejtse el ezt a borzasztó képet: a tolvaj, a gazember arcát! Jó ettől megrettenni néha a legbecsületesebb fajtából való embernek is!

Egy pillantnyi szünet után így folytatta:

– Mert te az vagy! Becsületes, hűséges, igaz lélek, kit a jó Isten vigaszomra, boldogságomra rendelt nekem öreg napjaimra.

– Szegény Pista, hát belőle vajon mi lesz?

Ágoston egy pillanatig révedezve nézett maga körül, majd így szólt:

– Igazad van, a kis fiut nem szabad magára hagynunk. Nem... nem... Azok után, amiket elmondta róla, úgy látom, jóra való gyermek. Megpróbálom, tehetek-e érte valamit.

És másnap kocsi állt meg a ház előtt, ahol Borsosék laktak. A kocsiból Ágoston Ferenc szállt ki az ügyvédjével. A vérszívó, gonosz uzorás, amint Borsosék nevezték Ferenc bácsit, szelid szóval vigasztalta a szülőket. Nagyobb pénzzsszeggel segített rajtuk és a kisebbik fiut, Pistát, elhelyezte egy jeles vidéki iskolába bentlakó tanulóknak.

(Vége következik.)

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Betűrejtvények.

– Beküldte: Zápoly Lacika. –

A a t f a z
z n n o a s
a y e g r d
r a m j o a

– Beküldte: Ajtai Lacika. –

te te te te

– Beküldte: Neubauer Károly. –

aszipirin $\frac{p'}{e}$ $\frac{t'}{i}$

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon. u. p. Nagybaczon. Háromszék megye küldendő, s akkor idejében kaptok választ!

Ferenczi Zsigmond. Jól vannak megszerkesztve a rejtvényeid, de a rajzaid még nem alkalmasak a sokszorosításra. Másfajta rejtvényekkel próbálkozzál. – Rosmann Etus. Ejnye, ejnye, hát mit vétett neked nagyapó, hogy „tisztelt Benedek ur“-nak szólított? Szeretért szeretet jár nekem s ebben benne van a tisztelet is. Ugy ám, Etuska! – Gál József. Én is remélem, hogy ha még egyszer Csikszeredába megyek (és megyek majd többször is, mert ott gögicsél az én tizedik unokám), fel fogsz keresni. Valószínű, hogy a nyáron elviszem oda Öcsikét is. Csak már jönne a nyár! – A 4. szám rejtvénymegfejtését többen megkésve küldték be, amiben nem ők a hibások, mert későn kapták az ujságot. Emiatt csak itt közölhetem a nevüket: Szabó Zoltán és Gyurka, Rosmann Etus, Gál József, Tökés Józsi, Petheő Éva és Ádám, Kupferstich Pál, Retter János, Fried László és Imi, Imreh Böske, Mayer Ferenc, Káhn Arnold, Hoffman Dezső. (Kinek azt üzenem, ne bántsa, hogy a rejtvénye nem sikerült egészen, hanem csináljon jobbat), Antal Dénes, Berkovits József, Máday testvérek, Fosztó Olga és Déneske, Fülöp Lajos, Ilonka, Bibi és Karcsi. – Berkovits József. Azt írod, hogy Érmihályfalván sok olvasója van a Cimborának s arra kérsz, hogy külön üzenjek a „nagyobbaknak“ és külön a „kisebbeknek“, mert a Cimborát nem olvasó nagyobb fiúk gúnyolódhatnak veletek. Hát, ezt a kérésedet nem teljesítem, ellenben adok neked egy jó tanácsot: *sajnáld le* azokat a nagyfiukat. Majd ha még nagyobbak lesznek, szégyenkezve gondolnak a gúnyolódásra. De ők most abban a korban vannak, amikor azt hiszik, *gyermeknek* nézik őket, ha a Cimborát kezükbe veszik, holott bizony sokat tanulhatnának belőle, amint ezt az *igazi nagyok* sem szégyellik bevallani. Erdély népe sokkal szegényebb, semhogy elbirna kisebbeknek és nagyobbaknak külön szerkesztett ujságot, s ez a magyarázata, hogy a Cimborá gondol a kisebbekre és nagyobbakra is. Röviden: örüljete, hogy van egy ilyen ujság, s ne kövessétek a szomorú magyar példát: a pártokra szakadást. Egyebekben: a kiadóhivatal bizonynyal elküldte a novemberben nyert könyvet, s mert nem kaptad, pótolni fogja. Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld, de nem a végtelenségig. Persze, aki idejében meg nem rendeli az ujságot, annak a küldést beszűnteti. Sikeres vizsgádnak örvendek. – Kovács Éva. Te írod fel a rosszakat az iskolában. Remélem, nem sok gyereket kell felírnod, s csak tréfálsz, mikor azt írod, hogy négy éves Pista öcsédet is felírnod, olyan rossz. De már ezt nem hiszem! – Kovrig Emma. Mire küldted a bélyeget? Nem találom a leveledben olyasmit, amire levélben kellene válaszolnom. – Fülöp Lajos, Ilonka, Bibi és Karcsi. Nemcsak szívesen megbocsátom, hogy kis papírra írsz, de meg is dicsérlek érte, mert drága, szörnyű drága a papír. Látnod, e kis papír is elég nagy volt arra, hogy megismerd a testvéreiddel, amiből kitűnik, hogy szereted a testvéreidet. – Rosmann Sanyi és Pali. (Székelyszentmihály.) A kiadóhácsi nagyot nézett, hogy ti csak az első számot kaptátok, a többi nem, s nyomban intézkedett a pótlásról. – Máday testvérek. A rejtvényeket jól fejtettétek meg, de a ti rejtvényeteken nem tudtam eligazodni. Valami hamis rejtvény lehet. Mi a megfejtése? Sugjátok meg nekem. – Rozsasz István. Még egyszer nézd át gondosan a rejtvényeidet s bizonyosan magad is rájössz a hibákra. Az első közölhető volna, de a rajza nem alkalmas a sokszorosításra. – Borsos Samuel. Látnálban nem tudok tanácsot adni. Örvossal közöld a bajodat, édes unokám. Annyit azonban mondhatok, hogy *erős akarat*tal javul a beszédhibá. – Fosztó Olga és Elek. Az egyik hónapban

ÖCSIKE KÖNYVE

IRTA: BENEDICT BLANK
Carnegie Kennedy Collection 1935-1940
1935-1940

А. И. Родионов

His former
outlook
is

Kérjétek Mellissát

Ernst W. Jäger

gépészjak

nedderen nebner

Kapcsolódó

BRAUN & LÄSZLÖ, Verlagsbuchhandlung, 10, Széchenyi-Platz, Budapest.

A Szatmári Leosztóló- és Kereskedelmi Bank r.t.

Normál esetben mindig a székletet követően jön a vizelés.

Budapesti Keresztény Magyar Koronában.
Keresztény Báthory MÁRKÁBAN. Húsvét kereszti báthory LIRÁBAN.
KORONÁBAN. Prágai kereszti báthory CSÉH KORONÁBAN. Berlinben.
Bakurcsiben és báthory LEUBAN, Bécsen kereszti báthory OSZTRAK

Kölönöket legelőnyöcbben folyóat.

A Generala de Armată a României, București

Írta: ...

és azokat kívánára azonnal pártmókos vészad.

131557

! 20708.1

A Climber

1959

1000

Aki elő akar nézni a Cimborára, az ilyen egy levelezőlapot szánhat.

Címjára kiadónévátalánál címzve és a következő vasárnap már készen a lap.

A lap on my right side

U. S. Navy School of Hydrographic Surveying, U. S. Naval Academy, Annapolis, Md.

[illegible]

ÖCSIKE KÖNYVE

a „nadselű” gondolatok első sorozata

IRTA: **BENEDEK ELEK.**
Csinos kemény kötésben ára 35 Lei.

Megrendelhető a kiadóhivatalban Szatmáron.

A Cimbora azt üzeni:**Ha finom
cukorkát
akartok:****kérjete Melissát****Eredeti Wolfner****gépszijak**

minden méretben

kaphatók**BRAUN és LÁSZLÓ** vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.**

Alaptőke 10 millió leu. — Tartaléktőke 1 millió leu. — Takaréketét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
Budapesten keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN.

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főgynöksége.Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.**Fiuk!****Lányok!****A Cimborát****olvassátok,****szeressétek,****terjesszétek!**Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.**A lap egy negyedévre negyven leuért jár.****Felölös szerkesztő: Dénes Sándor.****Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t. Szatmár.****A szerkesztőségnek szóló levelek, rejtvény megfejtések és
közlésre szánt kéziratok Benedek Elek címére, Kisbácson,
u. p. Nagybacson, Háromszék-m. küldendők.**